

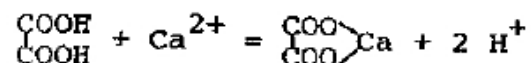
Gyakorlati Forduló

I.A, I.B és III. kategória

FERTŐTLENÍTŐ OLDAT OXÁLSAV-tartalmának meghatározása alkalimetriás titrálással

Az oxálsav tiszta formájában színtelen, szagtalan, savanyú ízű, vízben jól oldódó, kétértékű, közepes erősségű sav. Az oxálsav és sói több növényben, így elsősorban a spenótban, sóskában, rebarbarában, céklában, hibiszkuszban találhatók meg. Az emberi szervezetre az oxálsav többnyire károsan hat, mert kalciummal kalcium-oxalát csapadékot alkot, ezáltal a kalciumot elvonja a szervezettől. Az ezen növényekből készült ételeket ezért ajánlatos csak ritkán főzni (a főzővizet ne használjuk fel) és lehetőleg valamilyen nagy kalciumtartalmú étellel együtt fogyasztani (pl. tejtermékek). Az oxálsav vizes oldatát – más szerves savakhoz hasonlóan – gyakran alkalmazzák állattartó építmények és berendezések fertőtlenítésére is.

Az oxálsav alkalimetriás meghatározásának egyik módja azon alapszik, hogy Ca^{2+} ionok hozzáadásával az oxálsav disszociációja gyakorlatilag teljessé válik

így az oxálsavat kétértékű erős savként közvetlenül titrálhatjuk lúg mérőoldat segítségével, fenolftalein indikátor alkalmazása mellett.

Feladatod egy fertőtlenítő oldat oxálsav-tartalmának alkalimetriás meghatározása lesz a fenti módszerrel.

Útmutató a meghatározáshoz

A oxálsav mintát, amelynek pontos térfogata $30,11 \text{ cm}^3$, egy jól záró műanyag edényben kaptad. A minta sorszámát ne felejtse el beírni az alábbi táblázat megfelelő sorába! A mintát a tölcser segítségével maradék

nélkül át kell mosnod a $100,00 \text{ cm}^3$ -es mérőlombikodba. A lombikot töltsd jelre desztillált vízzel, majd tartalmát alaposan rázd össze!

A titrálást pontosan $0,1033 \text{ mol/dm}^3$ koncentrációjú NaOH-mérőoldattal és egy precíziós tefloncsapos bürettával fogod végezni. A szűk szájú bürettát óvatosan, a főzőpoharat lassan döntve töltsd fel mérőoldattal, hogy elkerüld a légbuborékok bürettába jutását!

A mérőlombikból $10,00 \text{ cm}^3$ -es oldatrészetletet kell a titráló pohárba pipetáznod. Adj ehhez a mintarészlethez 2 cm^3 200 g/dm^3 töménységű CaCl_2 -oldatot (használd ehhez a 3 cm^3 -es műanyag pipettát), majd 1-2 csepp fenolftalein indikátort! Ezt a csapadékos oldatot keverés mellett addig kell titrálnod, amíg az indikátor színe megmaradó halvány rózsaszínűre változik. Egy próbatitrálást és három pontos titrálást végezz!

Feladatok ÉS kérdések

1. Az oxidálószerke általában fertőtlenítő hatással is rendelkeznek, így fertőtlenítő elegyekben is előfordulhatnak. Írj legalább két példát az ilyen célra használt vegyszerekre!
2. Az alkalimetriában használt NaOH-mérőoldat pontos koncentrációját a felhasználás előtt meg kell állapítani. Milyen segédoldattal lehet ezt a titrálást elvégezni? Legalább két vegyületet írd meg!
3. A mérési adatokat és a számított eredményeket írd be az alábbi táblázatba! A számítások elvégzése során a lap hátoldalára írd! Az oxálsav moláris tömege: $90,07 \text{ g/mol}$

A minta sorszáma:	
A leolvasott mérőoldat fogyások:	1. .... cm^3
titrálás:	..... cm^3
2. titrálás:	..... cm^3
3. titrálás:	..... cm^3
A mérőoldat átlagfogyása analitikai pontossággal:	..... cm^3
A titráló lombikokban átlagosan talált oxálsav tömege:	..... mg
A mérőlombikbeli oldat oxálsav-koncentrációja:	..... mol/dm^3
A kiadott minta oxálsav-koncentrációja:	..... mol/dm^3

A gyakorlati forduló javítókulcsa

Összesen: max. 40 pont

1. A kérdésre adott helyes válaszáért max. 6 pont

kulcsszavak: Minden olyan oxidálószer helyes összegképletéért vagy kémiai nevéért, amely vegyületet erre a célra a gyakorlatban is használnak, 3 pont adható

Példák: hidrogén-peroxid, kálium-permanganát, nátrium-hipoklorit, stb.

2. A kérdésre adott helyes válaszáért max. 3 pont

kulcsszavak:

„ismert koncentrációjú sav mérőoldattal megtitrálva” – 1 pont

lehetséges vegyületek: pl. „KH-ftalát”, „KH-jodát”, „oxálsav”, „hidrazin-szulfát”, stb. – minden helyes vegyületért 1 pont

3. Három titrálás elvégzése, a fogyások leolvasása két tizedesjeggyel

max. 1 pont

4. Az átlagfogyás helyes kiszámítása két tizedesjegy pontossággal

max. 1 pont

5. Az átlagfogyás eltérése az elvi (helyes) értéktől max. 14 pont

0,00 – 0,20 cm³ 14 pont

0,21 – 0,40 cm³ 11 pont

0,41 – 0,60 cm³ 8 pont

0,61 – 0,80 cm³ 6 pont

0,81 – 1,00 cm³ 4 pont

> 1,00 cm³ 0 pont

6. A titráló lombikokbeli átlagos foszforsav-tömeg helyes kiszámítása

max. 5 pont

az eredmény helyes, de pontatlanul megadott (tizedesjegy) 4 pont

a számítás elve helyes, de a végrehajtás rossz 3 pont

7. A mérőlombikbeli törzsoldat koncentrációjának helyes kiszámítása

max. 5 pont